

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ – ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Докторске академске студије

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ ЗА ОЦЕНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

1.1. ДАТУМ И ОРГАН КОЈИ ЈЕ ИМЕНОВАО КОМИСИЈУ

Одлуком бр. 1153/1, донетом на седници одржаној дана 26. априла 2023. године, Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду образовало је Комисију за оцену докторске дисертације докторанткиње **мср Иване Чорбић** под насловом „**Говорни чинов и комуникационе стратегије студената англистике приликом вршњачког оцењивања аргументативних есеја у компјутерски посредованој комуникацији**”, урађену под менторским руковођењем проф. др **Иване Трбојевић Милошевић**.

1.2. САСТАВ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

1. ПРЕДСЕДНИК КОМИСИЈЕ

Име и презиме: Ана Ђорђевић

Звање: доцент

Ужа научна област: Англистика

Датум избора у звање: 11.07.2018.

Установа на којој је запослен: Универзитет у Београду – Филолошки факултет

2. ЧЛАН КОМИСИЈЕ

Име и презиме: Гордана Векарић

Звање: доцент

Ужа научна област: Енглески језик

Датум избора у звање: 26.01.2021.

Установа на којој је запослен: Универзитет у Београду – Факултет спорта и физичког васпитања

3. ЧЛАН КОМИСИЈЕ

Име и презиме: Данка Синадиновић

Звање: доцент

Ужа научна област: Енглески језик

Датум избора у звање: 24.10.2018.

Установа на којој је запослен: Универзитета у Београду – Медицински факултет

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Име (име једног родитеља) презиме:	Ивана (Зарија) Чорбић
Датум и место рођења:	11.септембар 1971, Београд, Србија
Наслов мастер рада:	„Појава стандардног енглеског језика”
Датум одбране мастер рада:	23. јануар 2009. година
Установа где је одбрањен мастер рад:	Филолошки факултет, Универзитет у Београду
Научна област из које је стечено академско звање мастера:	Енглески језик и књижевност

III СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА који су објављени или прихваћени за објављивање у оквиру рада на докторској дисертацији

Peers of the Digital Realm, Belgrade English Language & Literature Studies, Department of English Language and Literature, Faculty of Philology, University of Belgrade, Volume 8, 2016, str. 133-145.

Cultural Awareness 2.0, BELLS 90 Proceedings, Department of English Language and Literature, Faculty of Philology, University of Belgrade, Volume 1, 2020, str. 355-368.

IV НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Говорни чиновни и комуникационе стратегије студената англистике приликом вршњачког оцењивања аргументативних есеја у компјутерски подржаној комуникацији

V ПРЕДМЕТ И ЦИЉ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Предмет дисертације јесте језичка продукција студената прве године англистике у реализацији једног сложеног језичког и академског задатка у оквиру испуњавања предиспитних обавеза из области писања на предмету Савремени енглески језик Г1, који не само да захтева писање аргументативних есеја на енглеском, него и вршњачко оцењивање, два задатка са којима се студенти обично први пут срећу, и то путем платформе Мудл, дакле у онлајн окружењу. С обзиром да се од студената прве године англистике очекује висок ниво језичког знања и компетенција на енглеском (CEFR B2+) а да су они нематерњи говорници

енглеског, у обављању овако комуникативно сложеног задатка може се очекивати извесно одступање од језичких и прагматичких норми енглеског језика. Ова врста истраживања по природи не може проникнути у стање међујезика и прагматичких компетенција студената али може показати какве су комуникационе стратегије студената у ситуацији компјутерски посредоване комуникације са вршњацима, које говорне чинове и њихове реализације користе у извршавању задатка, и да ли и у којој мери културни модели српског језика утичу на њихову језичку продукцију у комуникацији на енглеском у ситуацији где се он користи као *English As a Lingua Franca*.

Циљ истраживања је: 1) анализа реализације говорних чинова студената англистике у вршњачком оцењивању у онлајн окружењу на платформи Мудл, у смислу њихове форме и перлокуционог ефекта, као пресека њихове језичке продукције и употребљених директних или индиректних комуникационих стратегија 2) доношење закључака о могућем утицају културних сценарија матерњег језика у реализацији сложених говорних чинова, пре свега похвале и критике, и 3) разматрање могућих импликација за наставу, с обзиром да је потенцијал за неспоразуме или увреде у случају неприкладне употребе или реализације говорних чинова као што су критика или сугестија велики у интеркултурној комуникацији.

VI ОСНОВНЕ ХИПОТЕЗЕ ИСТРАЖИВАЊА ДИСЕРТАЦИЈЕ

Хипотезе: 1) Узимајући у обзир чињеницу да су студенти англистике прве године на очекиваном нивоу Б2+ Заједничког европског оквира за стране језике, показаће распон стратегија и језичких средстава за реализацију говорних чинова потребних у датој ситуацији у складу са тим нивоом или неким вишим; 2) Језичка реализација говорних чинова неће у свим аспектима одговарати еквивалентној продукцији матерњих говорника енглеског, те ће бити присутан утицај матерњег језика студената; 3) Језичке реализације говорних чинова показиваће знаке утицаја медија комуникације, то јест неке типичне одлике комуникације преко компјутера, односно на интернету; 4) Прагмалингвистичка и социопрагматичка компетенција студената испитаника биће под неминовним утицајем културних норми српског језика, што ће се видети у реализацији говорних чинова као склоност ка већој директности у изражавању на енглеском језику.

VII КРАТАК ОПИС САДРЖАЈА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација Иване Чорбић има 174 страна и чине је следеће целине:

Резиме са кључним речима на српском језику у коме су описани предмет и циљеви истраживања, методологија, најзначајнији резултати и закључак, као и резиме са кључним речима на енглеском језику, садржај и четири поглавља:

Увод (1-6 страна) – уводно поглавље у коме су представљени предмет, циљеви и методологија истраживања, ограничења и недостаци истраживања, опис корпуса и план рада.

Друго поглавље рада (7-51 страна) - преглед литературе и дискусија класификације говорних чинова.

Треће поглавље рада (52-141 страна) које је истовремено и централно поглавље рада, има три потпоглавља, у којима се анализирају корпус на енглеском и корпус на српском језику, а у трећем потпоглављу сличности и разлике између ова два корпуса.

Четврто поглавље рада (142-144 страна) садржи закључак у коме се разматрају добијени резултати и потврђеност првобитних хипотеза и дају завршне напомене.

Литература (145-151 страна) садржи 119 библиографских јединица.

Дисертација садржи 10 табела, 33 графичка приказа и 4 прилога.

У уводном делу, кандидаткиња Ивана Чорбић представља методологију истраживања, које је квалитативно, контрастивно и интеркултурно. Корпус за истраживање сакупљан је у два дела. Први део корпуса, корпус на енглеском језику сакупљен је током две узастопне академске године 2015-6. и 2016-7, у оквиру предмета Савремени енглески језик 1 и наставе писања у оквиру вежбања Интегрисаних вештина на том предмету. После уводних инструкција у вези са писањем аргументативних есеја и моделовања давања повратних информација на часу, студенти су добили задатак да напишу аргументативни есеј и у малим групама дају повратне информације једни другима. Сваки студент морао је да напише коментар на минимум један састав, и сакупљен је материјал од укупно 122 испитаника (више од пола од сваке генерације). Друга фаза сакупљања корпуса обављена је у новембру и децембру 2022. године, када је пилотиран и затим администриран отворени упитник о вршњачком оцењивању студентима прве године на предмету Савремени енглески језик Г1, генерација 2022-3 (60 испитаника), да би се утврдиле неке опште карактеристике њихове реализације говорних чиновна похвале и критике као и евентуалне сличности и разлике у односу на онлајн корпус. За одређивање критеријума у вези са лингвистичким компетенцијама испитаника из онлајн корпуса на енглеском језику коришћени су описи језичких нивоа Б2 и Ц1 развијени од стране Британског Савета на основу Заједничког европског референтног оквира за стране језике (British Council EQUALS Core Inventory for General English, 2011).

У другом поглављу дисертације, кандидаткиња је представила преглед основних теорија учтивости у сва три периода (Грајсковски период, период Теорије учтивости Браунове и Левинсона, и пост-Грајсковски, односно дискурзивни период), теорије говорних чиновна од Остина (1962) и Серла (1975) до данашњих истраживања у оквиру интернет прагматике, као и преглед литературе о сложеним говорним чиновима критике и похвале. У оквиру овог поглавља кандидаткиња се позабавила проблемима превода терминологије и класификације говорних чиновна, те је понудила и своју класификацију за анализу говорних чиновна похвала и критика и употребљених комуникационих стратегија, што представља и посебан научни допринос ове дисертације. Ово поглавље садржи и преглед литературе о компјутерски подржаној комуникацији, као и нека општа запажања о културним моделима и утицају културе на комуникацију на енглеском језику. Кандидаткиња је у овом поглављу представила и детаљан преглед литературе о вршњачком оцењивању и доследно повезала теоријске поставке из литературе са задатком вршњачког оцењивања које су радили испитаници у истраживању.

У трећем поглављу детаљно су описани резултати анализе корпуса на енглеском језику (у првом потпоглављу), на српском језику (у другом потпоглављу), а затим је извршено упоређивање резултата за оба корпуса. У корпусу на оба језика кандидаткиња Ивана Чорбић је вршила класификацију у смислу форме, перлокуционог ефекта и језичких форми реализација говорних чиновна. Говорни чиновна сврставани су по перлокуционом ефекту на критике и похвале, а затим на говорне чиновне у служби похвала односно критика према модификованој Серловој класификацији говорних чиновна (Searle 1975), допуњеној рогативима према Личу (Leech, 1983, 2014). Унутрашња и спољашња модификација говорних чиновна проучавана је према модификованим класификацијама Нгујен (Nguyen, 2005) и Хаусове и Кадара (House & Kadar 2021) за критике, а похвале су проучаване према класификацији коју је кандидаткиња предложила као паралелну класификацији критика на основу поменуте класификације за критике и литературе о похвалама (Manes & Wolfson 1981, Wolfson 1981, 1983, Placencia & Lower, 2017). У анализи корпуса на енглеском језику, који је прикупљан у интернет окружењу, кандидаткиња се посветила и анализи неких дискурзивних појава, то јест ефекта „последњег заслађивача”, општег распореда критика и похвала у коментару, као и такозваног „ефекта огледала”, који су специфични за корпус на енглеском језику.

Корпус на српском језику сакупљан је преко анонимног отвореног упитника, те је кандидаткиња поред говорних чиновна похвала и критика проучавала и неке опште тенденције у прикупљању информација и изложености енглеском језику студената испитаника (сакупљених

у првом делу), као и вредносне ставове о давању савета, похвала и критика, изражене кроз реченице на које су испитаници давали одговоре од 1 до 5 на Ликертовој скали у трећем делу упитника. На основу добијених резултата, кандидаткиња је закључила да студенти испитаници радо дају савете, не сматрају неучтивим давање нетражених савета, више воле да похвале и критике у образовном контексту буду директне, и нису шкрти на похвалама, што има импликације и за тумачење резултата анализе корпуса, као и за доношење закључака о српском културном моделу.

На основу упоредне анализе језичких форми у корпусу критика на српском и енглеском језику, кандидаткиња је утврдила да има доста еквивалентних форми, мада оне нису употребљаване увек са истом фреквенцијом. Највећа разлика је заправо појава глагола МОРАТИ међу фреквентним конструкцијама, као и избор императива као најфреквентније конструкције у корпусу на српском језику. Кандидаткиња је закључила да је ово у складу са резултатима трећег дела упитника о вредносним ставовима о вршњачком оцењивању, где су студенти испитаници изразили јасну преференцу према директним критикама, иако је на основу упоредног прегледа закључено да се та преференца није испољила и у корпусу на енглеском језику. Упоредна анализа комуникационих стратегија у корпусу критика показала је да постоји разлика између комуникационих стратегија у корпусу на енглеском и стратегија у корпусу на српском језику. У овом делу истраживања, кандидаткиња је утврдила и извесна одступања од стратегија матерњих говорника које су наведене у истраживању Нгујен (Nguyen, 2005).

VIII ОСТВАРЕНИ РЕЗУЛТАТИ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ДИСЕРТАЦИЈЕ

Детаљном анализом корпуса на енглеском и на српском језику, доследно примењујући сопствену класификацију, кандидаткиња Ивана Чорбић проучила је говорне чинове критике и похвала у специфичној академској ситуацији вршњачког оцењивања, што раније није проучавано у истраживањима на српском језику. Коришћењем дескриптора које је Британски савет развио на основу Заједничког европског оквира за стране језике, на основу увида у језичке форме заступљене у корпусу на енглеском језику, кандидаткиња Ивана Чорбић дошла је до резултата да је хипотеза 1, о очекиваном језичком знању студената на нивоу B2+ доказана. Што се тиче хипотеза 2 и 4, које се односе на утицај матерњег језика и културе на језичку продукцију на енглеском студената којима то није матерњи језик, на основу анализе у дисертацији доказана је хипотеза 2, али не и хипотеза 4, јер је закључено да је утицај српског културног сценарија присутан али не и значајан у ситуацији вршњачког оцењивања. Што се тиче хипотезе 3 („Језичке реализације говорних чинова показиваће знаке утицаја медија комуникације, то јест неке типичне одлике комуникације преко компјутера, односно на интернету”) у дисертацији је доказано присуство стратегија „орализације” текста према Јусу (Yus, 2011), које се пре свега огледа у елиптичности, интерпункцији и спелингу, као и присуству емотикона у корпусу 2016-7. Међутим, због малог броја примера у корпусу утицај медија окарактерисан је као „емергентан феномен”.

Што се тиче импликација за наставу енглеског језика на универзитетском нивоу, без обзира на то што су студенти испитаници који су радили на онлајн делу корпуса на одговарајућем нивоу знања, а утицај српског културног сценарија који је доказан у корпусу није био значајан за обављање њиховог задатка, стоји чињеница да неке од њихових навика у језичкој продукцији могу довести до неспоразума у некој мање строго одређеној ситуацији. Констатована је важност експлицитне инструкције и пажљивог моделовања задатака и језичких форми од стране професора као и неке врсте прагматичке интервенције на старијим годинама студија ради побољшања социо-прагматичког знања студената.

Најзад, докторска дисертација мср Иване Чорбић представља изузетно савесно урађен рад, писан на основу одличног познавања релевантне литературе и детаљно и опсежно анализираног корпуса. Кандидаткиња темељно разматра све аспекте реализације говорних чинова приликом вршњачког оцењивања у ситуацији компјутерски посредоване комуникације, и то у смислу њихове форме и перлокуционог ефекта, као пресека њихове језичке продукције и употребљених директних или индиректних комуникационих стратегија, не изостављајући

притом културолошку компоненту, утицај медија комуникације и импликације које поменути резултати имају за наставу енглеског језика у терцијарном образовању.

IX ПРОВЕРА ОРИГИНАЛНОСТИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

На основу *Правилника о поступку провере оригиналности докторских дисертација које се бране на Универзитету у Београду* и налаза у извештају из програма *iThenticate*, којим је извршена провера оригиналности докторске дисертације **„Говорни чиновни и комуникационе стратегије студената англистике приликом вршњачког оцењивања аргументативних есеја у компјутерски посредованој комуникацији аутора мср Иване Чорбић**, констатовано је да утврђено подударње текста износи **4%**.

Овај степен подударности последица је цитата и фраза које су карактеристичне за научни стил, што је у складу са Чланом 9. Правилника.

На основу изнетог, а у складу са ставом 2 Члана 8. *Правилника о поступку провере оригиналности докторских дисертација које се бране на Универзитету у Београду*, извештај указује на оригиналност докторске дисертације, те се прописани поступак припреме за њену одбрану може наставити.

X ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ

Комисија за оцену докторске дисертације констатује да је дисертација „Говорни чиновни и комуникационе стратегије студената англистике приликом вршњачког оцењивања аргументативних есеја у компјутерски посредованој комуникацији“ кандидаткиње мср Иване Чорбић, оригинално и самостално научно дело и да су се стекли услови за њену јавну одбрану.

Комисија стога предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да прихвати с позитивном оценом Извештај о оцени докторске дисертације под насловом **„Говорни чиновни и комуникационе стратегије студената англистике приликом вршњачког оцењивања аргументативних есеја у компјутерски посредованој комуникацији“**, коју је урадила кандидаткиња мср Ивана Чорбић под менторством проф. др Иване Трбојевић Милошевић и да је, у складу са прописима, упути Већу научних области друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Београду на разматрање.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ:

1. _____
др Ана Ђорђевић, доцент
председник Комисије

2. _____
др Гордана Векарић, доцент
члан Комисије

3. _____
др Данка Синадиновић
члан Комисије